

Op termijn valt een aanzienlijke meerwaarde te verwachten van de inzet van bachelor/hbo-verpleegkundigen gerontologie en geriatrie, blijkt uit recent onderzoek.⁴

De ouderenzorg in Nederland en Vlaanderen timmert aan de weg

Hoezo: ouderenzorg is saai?

Opleidingen en instellingen in de ouderenzorg proberen verpleegkundigen aan zich te binden. Zij zijn nu en straks meer dan ooit nodig, maar ambiëren verpleegkundigen wel een carrière in de ouderenzorg? 'Het gaat mis tijdens de eerste stage in het verpleeghuis.'

Hoe lok je bachelorstudenten naar de ouderenzorg?

‘Ouderen hebben vaak intensievere zorgen nodig voor hun dagelijkse taken en tja, er zijn nu eenmaal interessantere dingen om te doen als verpleegkundige.’ Straffe woorden van Bram Carlier, tweedejaars bachelor verpleegkunde in Leuven. Zijn klasgenoten zijn het met hem eens. Ouderenzorg is vooral veel tillen, wassen en patiënten op de wc zetten. ‘En dat doe ik liever met kinderen dan met ouderen,’ zegt studiegenoot Katrien Putsuys.¹

Het slechte imago van de ouderenzorg bij verpleegkundestudenten in zowel Vlaanderen² als Nederland is lector ouderenzorg Marieke Schuurmans van de Hogeschool Utrecht (HU) niet ontgaan. Tijdens haar toespraak op het 4th European Nursing Congres eind vorig jaar pleitte ze er dan ook voor dat opleidingen, bestuurders en beleidsmakers zich flink gaan inzetten om de toekomstige verpleegkundigen voor te bereiden op hun veranderende takenpakket. ‘Ik zie dat studenten weinig interesse hebben in ouderen,’ aldus Schuurmans. ‘Maar door hun blik te veranderen, kunnen we ze misschien enthousiasmeren.’³ Het zal een flinke kluit worden. ‘Veel studenten komen tijdens de opleiding binnen met een romantisch toekomstbeeld van werken op de ambulance of de spoedeisende hulp, van alles wat ze in hippe tv-series zien,’ zegt Jeroen Boonstra, docent verpleegkunde aan de Saxion Hogeschool in Deventer en Enschede. ‘Ouderenzorg is allesbehalve sexy in de ogen van eerstejaarsstudenten. Het is aan ons én de instellingen te laten zien dat het ook een uitdagende patiëntengroep is met vaak hele ingewikkelde problematiek.’

Op de Saxion Hogeschool wordt dan ook al vanaf jaar één uitgebreid stilgestaan bij de ‘zorg voor de oudere cliënt,’ zoals Boonstra het noemt. ‘In het eerste jaar krijgen de studenten vier weken lang een pakket aangeboden met het thema ouderenzorg. Alle vakken en casuïstiek zijn hierop gericht, zodat de student een gedegen beeld krijgt van alles wat je in de zorg voor ouderen tegenkomt.’ Ook de Hogeschool Utrecht bereidt zich voor op de toekomst. Daar start in september dit jaar een nieuw curriculum, waarbij ouderen meer centraal zullen staan. Zo gaan studenten tijdens de communicatievak-

ken gesprekstechnieken oefenen met ‘echte’ ouderen. Docent Marianne Tesink: ‘Dit zijn mondige mensen, dus gemakkelijk zal het niet zijn. De studenten lopen op deze manier vroeg tegen een generatiekloof aan, en leren hoe ze om moeten gaan met iemand die ook hun opa had kunnen zijn.’

Vervolgens lopen de eerstejaars van beide opleidingen een verplichte stage in het verpleeghuis, om kennis te maken met het vak. En daar zit volgens stagedocent Tesink een belangrijk omslagpunt. ‘Velen knappen af door die eerste stage. In het verpleeghuis ontbreekt een duidelijk rolmodel waaraan de student zich kan toetsen, doordat er al weinig verpleegkundigen op niveau 4, en al helemaal niet op niveau 5 werken. Daarbij vragen veel verzorgenden in het verpleeghuis zich af wat een bachelorstudent daar doet. De studenten voelen zich ongewenst.’ Tesink vindt het dan ook niet vreemd dat het op de afstudeer-route hbo-vgg (zie kader ‘Wat is hbo-vgg’ - red.) van de Hogeschool Utrecht niet storm loopt: ‘Er was dit schooljaar zelfs zo weinig animo voor het vgg-programma, dat het is afgelast.’

Heel anders is het bij de Saxion Hogeschool, waar zelfs een stijging zichtbaar is in het aantal vgg-studenten. ‘De afgelopen jaren kozen steeds vier à vijf stu-

denten voor deze richting. In het huidige schooljaar hebben we veertien studenten, en de eerste aanmeldingen voor volgend schooljaar zijn nu al binnen.’ Volgens docent verpleegkunde Jeroen Boonstra is dit voor een groot deel te danken aan de inzet van de Saxiondocenten én de praktijk. ‘Als docent speel je een belangrijke rol bij de beeldvorming over de ouderenzorg. Dat betekent wel dat je goed op de hoogte moet zijn van de mogelijkheden in het veld. Binnen Saxion merken we dat dit een positief effect heeft op het aantal aanmeldingen.’ Ook hebben de vgg-studenten gegarandeerd een interessante stageplek naar keuze. ‘Ons stagebureau werkt hard aan aantrekkelijke stages, waar een student niet alleen aan het bed staat, maar waar ook de overige hbo-competenties aandacht krijgen. Ze worden bijvoorbeeld aan de teamleider gekoppeld, die hen helpt met een literatuurstudie, het opzetten van voorlichting, scholing et cetera. Zo zien de studenten dat het werk in de ouderenzorg interessant kan zijn, en krijgen ze een beeld van het werken met ouderen in verschillende settings.’ Boonstra denkt dat instellingen de meerwaarde van bachelorstudenten steeds meer inzien. ‘Toch moeten we nog een slag slaan.’

tekst: Nienke Berends
fotografie: Pieter Wagenaar

Wat is hbo-vgg?

De bachelor/hbo-vgg'er (verpleegkundige gerontologie/geriatrie) werkt in de Nederlandse verpleging- en verzorgingssector als een soort schakel tussen cliënten en collega's en de specialist ouderengeneeskunde. De vgg verleent professionele verpleegkundige zorg, met als belangrijkste doel het ondersteunen van de kwaliteit van leven van de cliënt. Ze kan bijvoorbeeld helpen bij complexe zorgvragen van de cliënt dankzij haar kennis van zowel de normale veroudering als de pathologische veroudering. Naast de individuele zorgverlening speelt de vgg een belangrijke rol in het aansturen van het team of afdeling in de zorg- en dienstverlening. Ook treedt ze gevraagd en ongevraagd op als consultant naar (wijk)verpleegkundigen, verzorgenden en anderen. Volgens een onderzoek van Marleen Goumans, lector samenhang in de ouderenzorg, valt op termijn een ‘aanzienlijke meerwaarde’ te verwachten van de inzet van deze bachelorverpleegkundigen.⁴ Daarom heeft het ministerie van Volksgezondheid nu samen met brancheorganisatie Actiz als doel dat er binnen twee jaar 240 afgestudeerde hbo-vgg'ers aan het werk zijn. Negen hogescholen (onder meer Saxion in Deventer en Enschede en de Hogeschool Utrecht) en zorgorganisaties in de vvt-branche zijn nu hard bezig om banen voor deze studenten te creëren. De MeanderGroep Zuid-Limburg en Hogeschool Zuyd in Heerlen zijn nu ook voor mbo-verpleegkundigen een tweejarige leren-werken opleiding gestart tot hbo-vgg. Terwijl bachelorstudenten vaak moeilijk te motiveren zijn om in de ouderenzorg te werken, is deze opleiding juist gericht op medewerkers die volop gemotiveerd zijn. Zij kennen de doelgroep al, hebben ervaring met de zorg voor ouderen en willen zich juist verder bekwamen en ontwikkelen in deze richting. De eerste groep van zeven verpleegkundigen in dienst van Meander is half februari 2011 begonnen aan de opleiding. Meer informatie en een competentieprofiel van de bachelorverpleegkundige hbo-vgg: www.hbo-vgg.net.

Verpleegkundige geriatrie Mandy Walet (rechts): 'De meeste ouderen zijn weliswaar adl-afhankelijk en dat maakt het werk soms fysiek zwaar, maar daar staat veel tegenover.'

'Ik werk met ouderen en daar ben ik fier op'

'Aan uitdaging geen gebrek hier,' lacht verpleegkundige Mandy Walet (zij staat op de openingsfoto - red). Ze is werkzaam op de afdeling klinische geriatrie in het Meander MC te Amersfoort en koos op jonge leeftijd heel bewust voor een baan met ouderen. 'Al op de havo had ik een bijbaantje in een verzorgingshuis. Toen wist ik zeker dat ik graag met ouderen wilde werken.' Tijdens de hbo-v (bachelor verpleegkunde - red) had ze een vaste baan op de pg-afdeling in een verpleeghuis, en toen ze daar na haar studie geen werk op bachelorniveau kon krijgen, solliciteerde ze naar een functie op de afdeling geriatrie in een ziekenhuis. Inmiddels heeft ze naast haar hbo-v diploma een specialisatie klinische geriatrie op zak en wil ze niet meer anders. 'De meeste ouderen zijn weliswaar adl-afhankelijk, wat het werk soms fysiek zwaar maakt, maar daar staan veel interesse van de patiënt in wat je doet en oprechte dankbaarheid tegenover.'

Omdat ouderenzorg volgens haar 'in' is en omdat ze een job in de ouderenzorg wil promoten bij studenten is Ann van Gent, kwaliteits- en vormingscoördinator voor Vzw Bejaardenzorg in Dentergem en Heestert, een Facebookpagina gestart met de naam 'Ik werk in de ouderenzorg en daar ben ik fier op'. De pagina heeft in een jaar tijd bijna 1.700 leden geworven en er worden nog regelmatig nieuwe berichten op geplaatst. Leden van de pagina zijn allemaal even dol op hun werk in de ouderenzorg, zo blijkt uit hun reacties. Viviane Godenne, bijvoorbeeld. Zij is hoofdverpleegkundige op een afdeling met dementieterenden (instelling staat niet vermeld - red) en noemt haar werk 'Gewoonweg fantastisch.' Viviane: 'Boeken zou ik kunnen schrijven met leuke verhalen van relaties, opmerkingen, mooie interacties tussen team en bewoners... Ook het begeleiden van studenten is leuk, bij sommigen zit de liefde voor ouderen echt in hun hart en dat is fijn om te zien!'